

## Eredics Gábor laudációja Sebő Ferenc akadémiai székfoglalójához

Különleges szegletében élünk a világnak. Mi - a néphagyományokkal foglalkozók - tündérkertnek szoktuk nevezni. Vikár Béla e térséget kis-Európaként jellemezte, hisz itt mindenből van, ami Európában már csak volt. És valóban - Martin György kutatásaiból is tudjuk -, hogy nálunk keleti örökségünkkel egyidejűségben tudtak jelen lenni az európai zene és tánc történet különböző korszakainak eredményei, gyümölcsei. Tőlünk nyugatra jó ideje csak a könyvtárakban lehet ráakadni az évszázadokig voltaképp egységes európai fejlődés elemeire, ugyanakkor a Kárpát-medencében, falvaink dalosainak ajkán, adatközlőink hangszerén – még ha regionális és etnikai színezettel is – de a legutóbbi időkig jelen voltak e közös múlt dallamai. Kodály 1939-ben *Magyarság a zenében* c. tanulmányában hasonló jelenségre hívja föl figyelmünket, idézem: „Egyik kezünket még a nogáj-tatár, a votják, cseremisiz fogja, másikat Bach és Palestrina. Össze tudjuk-e fogni e távoli világomat? Tudunk-e Európa és Ázsia kultúrája közt nem ide-oda hanyórálni, hanem híd, s talán mindkettővel összefüggő szárazföld? Feladatnak elég volna újabb ezer évre.” – eddig az idézet.

Nem tudom, hogy a népzenei újjászületés meghatározó alakját, Sebő Ferencet és zenész, táncos, néprajzos, napművelő társait e kodályi gondolatok sarkalták-e a Táncház-mozgalom elindítására, de annyi bizonyos, beleálltak ebbe az értékközpontú „újabb ezer évre feladatot adó” munkába.

A nomád nemzedék berobbanása a 70-es évek elején egészen bizonyos, hogy a táncosok, tárgyalkotók, építészek, írók-költők, a kultúráról autonóm módon gondolkodók mellett legfőként a zenészek színre lépésének köszönhető. Közülük is a legkiemelkedőbb a Sebő-Halmos duó, ill. a Sebő együttes tevékenysége, személyesen Sebő Ferenc részvétele volt. A dinamikus, a korszak zenei, művészeti, közösségi életében nyomot hagyni kívánó fehérvári kötődésű műegyetemista ekkor talál rá új, – ma már tudjuk – végleges hivatására: népzeneesszé, zeneszerzővé válik. Társakat keres, a zongorát, a csellót a gitárt tekerőre, mezősi kontrára cseréli, Székre, Tiszaalpártra, Méhkerékre, Bogyiszlóra látogat, úgy énekel, ahogyan a nép legkiválóbb énekeseitől, Csorba Jánostól, Karsai Zsigáttól, vagy Benke Jánosné Rózsi nénitől Szárászon hallotta. Nem a hagyományörzés vágya, hanem a kortárs érdeklődés hajtotta. Ebben látta meg a jövőt. A másik nagy szerelem a versmegzenésítés az énekelt vers – ami a zene, költészet, irodalom hármában fogant - az sem maradt el, és a zeneszerzői, előadói sikerek mellett is végig megmarad a táncház, a Kassák klub, a tanfolyami oktatás elsődlegessége. Visszatanulni és használni a hagyomány nyelvezetét - akár városi, értelmiségi fiatalelként - elsőként a Sebő együttes által nyert bizonyítást, hogy ez lehetséges. De nem csak bebizonyosodott, de példát is adott egy egész nemzedék számára. Együttese – Sebő Ferenc vezetésével – a hagyományörzés mellett az újra alkotás, a kreativitás, az innováció szakmai műhelyévé vált. Mindannyian követni akartuk

őket, Sebő Ferencet, Halmos Bélát, Sebestyén Mártát. Megállíthatatlan lavinát indítottak el!

Ahogy ők, mi is kutatóvá, feldolgozóvá, zeneszerzővé, előadóvá: a tudás továbbadójává akartunk válni. Vonzott a Kárpát-medence sokszínű hagyománya, Bartók-Kodály, Lajtha, Martin, Vujicsics követése, munkájuk folytatása és kiteljesítése. Hisz még ők sem gondolták – megjegyzem a kezdetekkor mi sem –, hogy népművészeti értékeink önkifejezésünkhöz adhatnak szókinccset. A szent cél eléréséhez, hogy mondandónk az egész társadalmat megragadja – ne csak ideig-óráig, de nemzedékeken át –, ehhez a tehetség, találékonyság, önmagában kevés lett volna. Igen, bele kellett állni elszántan, elkötelezetten a munkába. Ekkor Sebő Ferenc pályájának újabb fontos döntése érlelődik meg: felvételizik, sikeresen a népzeneészek számára addig bevehetetlen Zeneakadémiára, hogy Rajeczky Benjamin, Dobszay László, Vikár László, Kárpáti János, Somfai László, Komlós Katalin előadásait hallgatva valóban zenetörténésszé, népzenekutatóvá válhasson. Megszerzett tudását nem csak előadóként vagy a bartóki rendszerező munka eredményét a „Bartók- rendet” helyreállító kutatóként, de rádió és televízió műsorok-, saját gyűjtésű adatközlői népzenei lemezek szerkesztőjeként, színházi-, film-és tánckísérő zenék zeneszerzőjeként, szakmai kiadványok, többek között a Népzenei olvasókönyv szerzőjeként, a Táncháztanulmányok pályázatok állandó zsűritagjaként is hasznosítja. Stratégiákat munkál ki, lobbizik, érvel, folyamatosan tárgyal mindenkivel, akivel csak kell, hogy a táncházas szakmának önálló intézménye legyen. Az intézmény koncepcióját, nevét is ő találja ki: létre jön a Hagyományok Háza. 2007-től a Zeneakadémia Népzene Tanszékén az alapító tanárok sorában örömmel vállalja a tekerőlant, repertoárismeret és kamarazene tárgyak oktatását. Legutóbb a *Felszállott a páva* tehetségkutató verseny zsűri-elnökeként találkozhatott vele az egész ország. Sebő így vált folytatójává a legnemesebb elődök örökségének: Kodály – a művelt rétegeket cselekvésre sarkalló – magyarságprogramjának és Bartók – mindent befogadó, megtámadhatatlan - okos magyarságának. Ők is, Sebő is – és ezzel államalapító szent királyunk óta nagyon sokan vagyunk így – szolgálattevői, gondozói vagyunk egy közös kárpát-medencei hazának, az itt élő különböző etnikumok egymást kölcsönösen gazdagító „édenkertjének”.

Öröm és megtiszteltetés számunkra, hogy Sebő Ferenc Kossuth-díjas népzeneészt, zeneszerzőt, népzenekutatót, a táncháztanulmány mozgalom vezéralakját, a Hagyományok Háza megalapítóját, egyetemi magántanárt, a Nemzet Művészetét most már a Magyar Művészeti Akadémia megválasztott tagjai között tudhatjuk.

**Eredics Gábor**